

Grozījumi:

10.04.1997. likums / LV, 100/101 (815/816), 22.04.1997. / Stājas spēkā 06.05.1997.
04.12.1997. likums / LV, 324/328 (1039/1043), 12.12.1997. / Stājas spēkā 26.12.1997.
28.05.1998. likums / LV, 176/178 (1237/1239), 16.06.1998. / Stājas spēkā 30.06.1998.
18.03.1999. likums / LV, 96/97 (1556/1557), 25.03.1999. / Stājas spēkā 08.04.1999.
15.06.2000. likums / LV, 244/246 (2155/2157), 30.06.2000. / Stājas spēkā 14.07.2000.
13.12.2001. likums / LV, 186 (2573), 21.12.2001. / Stājas spēkā 04.01.2002.
31.10.2002. likums / LV, 169 (2744), 20.11.2002. / Stājas spēkā 04.12.2002.
18.12.2003. likums / LV, 2 (2950), 07.01.2004. / Stājas spēkā 21.01.2004.
26.02.2004. likums / LV, 42 (2990), 17.03.2004. / Stājas spēkā 31.03.2004.
27.05.2004. likums / LV, 96 (3044), 16.06.2004. / Stājas spēkā 30.06.2004.
17.03.2005. likums / LV, 52 (3210), 01.04.2005. / Stājas spēkā 15.04.2005.
11.05.2006. likums / LV, 83 (3451), 30.05.2006. / Stājas spēkā 13.06.2006.
01.02.2007. likums / LV, 26 (3602), 14.02.2007. / Stājas spēkā 28.02.2007.
29.03.2007. likums / LV, 58 (3634), 10.04.2007. / Stājas spēkā 11.04.2007.
22.05.2008. likums / LV, 86 (3870), 04.06.2008. / Stājas spēkā 18.06.2008.
10.12.2009. likums / LV, 205 (4191), 30.12.2009. / Stājas spēkā 13.01.2010.
17.01.2013. likums / LV, 25 (4831), 05.02.2013. / Stājas spēkā 19.02.2013.
15.05.2014. likums / LV, 105 (5165), 31.05.2014. / Stājas spēkā 14.06.2014.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Par valsts noslēpumu

1.pants. Likuma mērķis

(1) Likuma mērķis ir formulēt valsts noslēpuma jēdzienu, noteikt valsts noslēpuma glabāšanas un izmantošanas kārtību un tā aizsardzību.

(2) Šā likuma noteikumi neattiecas uz informāciju, kura nav atzīta par valsts noslēpumu, bet kurai citos likumos vai Ministru kabineta noteikumos paredzēta īpaša izmantošanas kārtība un izplatīšanas liegums.

2.pants. Valsts noslēpuma jēdziens

(1) Valsts noslēpums ir tāda militāra, politiska, ekonomiska, zinātniska, tehniska vai cita rakstura informācija, kura iekļauta Ministru kabineta apstiprinātā sarakstā un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var nodarīt kaitējumu valsts drošībai, ekonomiskajām vai politiskajām interesēm.

(2) Valsts noslēpuma subjekti ir valsts institūcijas, to amatpersonas un darbinieki, kā arī citas personas, kuras sakarā ar amata (dienesta) vai darba pienākumu veikšanu rada, iegūst, uzglabā vai izmanto valsts noslēpuma objektus.

(3) Valsts noslēpuma objekts ir informācija (ziņa, ziņu kopums) jebkurā tehniski iespējamā tās fiksēšanas veidā, kura saskaņā ar šo likumu ir atzīta vai var tikt atzīta par valsts noslēpumu, kā arī materiāls objekts, priekšmets, viela

vai elektromagnētiskais lauks, kas ietver, uzglabā, uzkrāj vai atspoguļo informāciju, kura likumā noteiktajā kārtībā atzīta par valsts noslēpumu.

(4) Valsts noslēpuma statuss pilnībā attiecināms uz Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības, āvalstu un starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju, un šīs informācijas aizsardzība nodrošināma atbilstoši tās klasifikācijas pakāpei, ja citos normatīvajos aktos nav noteikts citādi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.12.2003. un 17.03.2005. likumu, kas stājas spēkā 15.04.2005.)

3.pants. Valsts noslēpuma slepenības pakāpes

(1) Informāciju, kas ir valsts noslēpums, pēc svarīguma klasificē sevišķi slepenā, slepenā un konfidencialā informācijā.

(2) Par sevišķi slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

- 1) bruņotu agresiju pret Latvijas Republiku vai tās sabiedrotajiem vai šādas agresijas draudus, valstiskās suverenitātes reālu apdraudējumu;
- 2) diplomātisko attiecību pārtraukšanu vai Latvijas Republikas izslēgšanu no starptautiskajām vai starpvalstu organizācijām;
- 3) iekšpolitiskās situācijas destabilizāciju, kas noved pie masu nekārtībām, grautiņiem, terora aktiem, diversijām, kaitniecības vai rada nepieciešamību izsludināt izņēmuma stāvokli vai civlās aizsardzības sistēmas ārkārtējo gatavību;
- 4) valsts aizsardzības plānu vai sarežģītu šifrēšanas un izlūkošanas sakaru sistēmu atklāšanu;
- 5) svarīgu operatīvās izstrādes plānu atklāšanu;
- 6) valstiski nozīmīgu zinātnisku vai tehnoloģisku atklājumu izpaušanu.

(3) Par slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

- 1) starptautisko attiecību saasināšanos;
- 2) starpvalstu attiecību saasināšanos, kuras rezultātā tiek pārtraukti ekonomiskie sakari vai tiek piemērotas ekonomiskās sankcijas pret Latvijas Republiku;
- 3) svarīgu militāro plānu vai izlūkošanas (pretizlūkošanas) pasākumu atklāšanu;
- 4) operatīvās darbības subjektu darba organizācijas, metožu, taktikas vai operatīvās uzskaites satura atklāšanu;
- 5) svarīgu operatīvās darbības pasākumu plānu vai šajā darbībā iesaistīto personu identitātes atklāšanu;
- 6) ar valsts aizsardzību un drošību vai noteiktas tautsaimniecības nozares attīstību saistīto zinātnisko vai tehnoloģisko atklājumu izpaušanu.

(4) Par konfidencialu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var apdraudēt valsts intereses, nodarot kaitējumu konkrētai valsts institūcijai.

(5) (Izslēgta ar 18.12.2003. likumu.)

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.10.2002. un 18.12.2003. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2004.)

4.pants. Informācijas atzīšana par valsts noslēpumu

(1) Informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstu, to apjomu un saturu nosaka Ministru kabinets, ievērojot šajā likumā noteiktos principus un informācijas klasifikācijas noteikumus, kā arī Nacionālās drošības padomes un Satversmes aizsardzības biroja priekšlikumus. Ministru kabineta apstiprinātais informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu saraksts, kā arī turpmākie grozījumi tajā ir uzskatāmi par atklātiem dokumentiem.

(2) Par valsts noslēpumu var atzīt informāciju:

- 1) par valsts militāro potenciālu, aizsardzības stratēģiju un taktiku, aizsardzības un mobilizācijas plāniem;
- 2) par valsts drošības un aizsardzības iestāžu bruņojuma, sakaru un informācijas sistēmām, materiāltechnisko nodrošinājumu un tā iegādi;
- 3) par valsts drošībai un aizsardzībai nozīmīgu būvju, iekārtu, ražotņu un citu objektu plānojumu, aizsardzības un evakuācijas plāniem;
- 4) par valsts drošības un aizsardzības vajadzībām ražotās produkcijas veidiem un daudzumu, kā arī ražotņu potenciālu;
- 5) par šifriem (kodiem), šifrēšanas sistēmām un aparāturu;
- 6) par operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas organizāciju, saturu, taktiku un metodēm, kā arī par personām, kas iesaistītas operatīvās darbības pasākumu veikšanā, un personām, kas iesaistītas speciālajā procesuālajā aizsardzībā;
- 7) par valsts drošības iestāžu struktūru un atsevišķu struktūrvienību dislokāciju;
- 8) par leģāli ministrijas struktūrvienību, valsts drošības un aizsardzības iestāžu rīcības un darbības plāniem izņēmuma stāvokļa, masu nekārtību gadījumā vai par speciālajām operācijām cīņā pret organizēto noziedzību;
- 9) par valsts materiālo rezervju apjomu, izvietojumu un to turētājiem (glabātājiem);
- 10) par valsts valūtas un dārgmetālu rezervju glabāšanu un transportēšanu;
- 11) par svarīgu valsts amatpersonu apsardzes un drošības pasākumu organizāciju un pielietotajiem tehniskajiem līdzekļiem;
- 12) par zinātniski pētniecisko darbību, atklājumiem, izgudrojumu pielietošanu, ja tie veikti ar valsts atbalstu;
- 13) par atsevišķiem valsts ārpolitiskās darbības virzieniem un stratēģiski nozīmīgiem ārējiem ekonomiskajiem sakariem;
- 14) par valsts noslēpuma aizsardzības līdzekļiem un paņēmieniem;
- 15) kuru Latvija ir saņēmusi no ārvalstīm vai radījusi saskaņā ar noslēgtu starptautisko līgumu.

(3) Ja publiski pieejamas informācijas, objektu un projektu izstrādāšanas un darbības nodrošināšanai nepieciešams izmantot par valsts noslēpumu atzīto informāciju un objektus, tad publiskai izmantošanai tos sagatavo vispārēju statistisku datu veidā vai citā netiešā formā un izsniedz tikai atļautajā apjomā un izmanto tikai tādiem mērķiem, kuru dēļ atļauta to izsniegšana.

(4) Ir aizliegta informācijas un citu par valsts noslēpumu atzīstamo objektu sarakstā iekļautās slepenās informācijas un objektu statusa un apjoma patvaļīga paplašināšana un attiecināšana uz informāciju un objektiem, kas ir bijuši un ir publiski izmantojami un pieejami.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.03.1999. un 31.10.2002. likumu, kas stājas spēkā 04.12.2002.)

5.pants. Ziņas, kuras nevar būt valsts noslēpums

Aizliegts piešķirt valsts noslēpuma statusu un ierobežot pieejamību informācijai:

- 1) par stihiskām nelaimēm, dabas vai citām katastrofām un to sekām;

- 2) par vides, veselības aizsardzības, izglītības un kultūras stāvokli, kā arī demogrāfisko situāciju;
- 3) par cilvēktiesību pārkāpumiem;
- 4) par noziedzības līmeni un tās statistiku, korupcijas gadījumiem, amatpersonu nelikumīgu rīcību;
- 5) par ekonomisko stāvokli valstī, budžeta izpildi, iedzīvotāju dzīves līmeni, kā arī par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem noteiktajām algas likmēm, privilēģijām, atvieglojumiem un garantijām;
- 6) par valsts vadītāju veselības stāvokli.

6.pants. Valsts īpašuma tiesības uz valsts noslēpuma objektiem

(1) Valstij ir ekskluzīvas īpašuma tiesības uz valsts noslēpuma objektiem, un tie ir īpašā valsts aizsardzībā.

(2) Valsts noslēpuma objekts, kas ir kādas juridiskās vai fiziskās personas īpašumā, valsts noslēpuma aizsardzības nolūkā var tikt atsavināts bez īpašnieka piekrišanas, izmaksājot tam atbilstošu kompensāciju. Kompensācijas apmēru nosaka, pusēm savstarpēji vienojoties, bet, ja vienošanās nav panākta, to nosaka tiesa. Prasībās par kompensācijas apmēra noteikšanu puses ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas.

(3) Valsts noslēpuma objekts var būt kādas personas valdījumā vai lietošanā tādos gadījumos un tādā kārtībā, kāda noteikta likumā vai Ministru kabineta noteikumos.

7.pants. Valsts noslēpuma aizsardzība

(1) Valsts noslēpuma aizsardzība ir kompetentu valsts institūciju un to amatpersonu tiesiska, tehniska un organizatoriska rakstura mērķtiecīga darbība, lai nodrošinātu valsts noslēpuma saglabāšanu un nepieļautu tā nelikumīgu izplatīšanu (izmantošanu).

(2) Valsts noslēpuma aizsardzību organizē Ministru kabinets. Šajā nolūkā Ministru kabinets, ievērojot likumā noteiktos principus, izdod noteikumus par valsts noslēpuma objektu klasificēšanas, deklasificēšanas, saņemšanas, reģistrēšanas, glabāšanas, izsniegšanas, izmantošanas, nosūtīšanas un iznīcināšanas (sevišķās lietvedības) kārtību, šā procesa dokumentāro noformējumu, speciālu apzīmējumu, šifru (kodu) lietošanu, kā arī veic citus tehniska un organizatoriska rakstura pasākumus.

(3) Satversmes aizsardzības birojs, Militārās izlūkošanas un drošības dienests un Drošības policija atbilstoši likumā noteiktajai šo iestāžu kompetencei vada, koordinē, kontrolē un veic valsts noslēpuma aizsardzības pasākumus.

(4) Par slepenības režīma ievērošanas un valsts noslēpuma aizsardzības nodrošināšanu valsts institūcijās ir atbildīgi šo institūciju vai to attiecīgo struktūrvienību vadītāji savas kompetences ietvaros. Šīs amatpersonas ir atbildīgas par to, lai tām pakļautie darbinieki, kuru darbs (dienests) ir saistīts ar valsts noslēpumu, būtu nodrošināti ar šim darbam piemērotiem apstākļiem saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem. Ja institūcijas rīcībā ir tādi materiālie objekti, kuriem noteikts valsts noslēpuma, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības vai ārvalstu klasificētās informācijas statuss, un to aprītē nevar piemērot sevišķās lietvedības prasības, institūcijas vadītājs pats nosaka šo materiālo objektu aizsardzības pasākumus, saskaņojot ar kompetento valsts drošības iestādi. Slepenības režīma nodrošināšanai pēc attiecīgās institūcijas vadītāja lūguma var norīkot valsts drošības iestāžu darbiniekus.

(5) Šā panta ceturtās daļas noteikumi attiecas arī uz citām personām, kuru valdījumā vai lietošanā ir valsts noslēpuma objekti, ārvalstu vai starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētā informācija. Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrētam komersantam, kuram savā darbā nepieciešams izmantot valsts noslēpumu, ārvalstu vai starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju, jāsaņem industriālās drošības sertifikāts, ko pēc speciālas pārbaudes veikšanas izsniedz Satversmes aizsardzības birojs. Industriālās drošības sertifikāta pieteikuma iesniegšanas kārtību, iesniedzamo dokumentu sarakstu, sertifikātu izsniegšanas, uzskaites, izmantošanas, kategoriju maiņas vai anulēšanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi. Kārtību, kādā veicama speciālā pārbaude, nosaka Satversmes aizsardzības biroja direktors. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu par atteikumu izsniegt industriālās drošības sertifikātu vai tā anulēšanu, kas liedz tiesības izmantot valsts noslēpumu, komersants var pārsūdzēt ģenerālprokuroram 10 dienu laikā kopš brīža, kad par to ir saņēmis paziņojumu. Ģenerālprokurora lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmums par industriālās drošības sertifikāta neizsniegšanu vai anulēšanu saistībā ar tiesībām izmantot ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju ir galīgs un nav pārsūdzams. Pretendentam paziņojums par atteikumu izsniegt

industriālās drošības sertifikātu vai par tā anulēšanu tiek nosūtīts, neizklāstot tajā atteikuma pamatojumu.

(5¹) Pildot Latvijas Republikas valsts pasūtījumu, ārvalstīs reģistrētam komersantam var atļaut lietot valsts noslēpuma objektus, Ziemeļatlantijas līguma organizācijas, Eiropas Savienības klasificēto informāciju (sevišķi slepeno, slepeno vai konfidenciālo), ja attiecīgās valsts kompetenta iestāde tam ir izsniegusi atbilstošas kategorijas industriālās drošības sertifikātu, ko par derīgu izmantošanai Latvijā ir atzinis Satversmes aizsardzības birojs, un to paredz starp Latvijas Republiku un attiecīgo valsti noslēgts līgums par savstarpēju klasificētās informācijas aizsardzību.

(6) Satversmes aizsardzības birojs kā Latvijas Republikas nacionālā drošības iestāde veic pats un kontrolē klasificētās informācijas apmaiņu ar ārvalstīm, starptautiskajām organizācijām un to institūcijām, kā arī veic šīs informācijas aizsardzības pasākumus.

(7) Visām valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī juridiskajām un fiziskajām personām, kuru rīcībā ir informācijas sistēmas, kurās tiek veikta valsts noslēpumu saturošas informācijas apstrāde vai uzglabāšana, tās jāreģistrē Satversmes aizsardzības birojā un jāsaņem akreditācijas sertifikāts par sistēmas atbilstību drošības prasībām. Satversmes aizsardzības birojs kā drošības akreditācijas institūcija kontrolē un pārbauda to informācijas sistēmu drošību, kurās tiek veikta valsts noslēpumu saturošas informācijas apstrāde vai uzglabāšana, kā arī kontrolē kriptogrāfisko sistēmu un izstrādā kriptogrāfiskās atslēgas. Reģistrācijas, drošības pārbaudes un akreditācijas kārtību nosaka Satversmes aizsardzības birojs.

(8) Ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētās (sevišķi slepenās, slepenās vai konfidenciālās) informācijas saņemšanas, nodošanas un izmantošanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi. Šāda informācija tiek aizsargāta kā valsts noslēpums, un neviena bez nosūtītājas valsts vai organizācijas piekrišanas nav tiesīgs pazemināt tās slepenības pakāpi.

(9) Militārās izlūkošanas un drošības dienests kā Latvijas Republikas nacionālā signālu izlūkošanas iestāde veic un kontrolē signālu izlūkošanas informācijas apmaiņu ar ārvalstu institūcijām, starptautiskajām organizācijām un to institūcijām, kā arī veic šīs informācijas aizsardzības pasākumus.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 28.05.1998., 13.12.2001., 31.10.2002., 18.12.2003., 27.05.2004., 17.03.2005., 11.05.2006., 01.02.2007., 29.03.2007., 10.12.2009. un 15.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 14.06.2014.)

8.pants. Valsts noslēpuma slepenības saglabāšanas termiņi

(1) Konfidenciālai informācijai tiek noteikta slepenība uz pieciem gadiem, slepenai informācijai — uz desmit gadiem, sevišķi slepenai informācijai — uz divdesmit gadiem, bet ziņām par personām, kas iesaistītas operatīvās darbības pasākumu veikšanā, un personām, kas iesaistītas speciālajā procesuālajā aizsardzībā, — uz septiņdesmit pieciem gadiem.

(2) Pirms attiecīgās informācijas slepenības termiņa beigām institūcija, kura to ir klasificējusi, lemj par jauna slepenības termiņa noteikšanu vai informācijas deklasificēšanu.

(3) Ja izbeidzies likumā noteiktais slepenības termiņš vai ja attiecīgā informācija kā valsts noslēpums zaudējusi nozīmīgumu pirms noteiktā termiņa, šai informācijai tiek atcelta slepenība un tā kļūst pieejama sabiedrībai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 18.03.1999., 31.10.2002. un 18.12.2003. likumu, kas stājas spēkā 21.01.2004.)

9.pants. Valsts noslēpuma pieejamība

(1) Pieeja valsts noslēpumam ir atļauta tikai tām personām, kurām saskaņā ar amata (dienesta) pienākumiem vai konkrētu darba (dienesta) uzdevumu ir nepieciešams veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību, un kuras saskaņā ar šo likumu ir saņēmušas speciālas atļaujas. Personas pārbaude veicama pirms darba (dienesta) attiecību uzsākšanas.

(2) Speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam (turpmāk — speciālā atļauja) var izsniegt Latvijas pilsonim, kurš nav jaunāks par 18 gadiem, kuram nav nodibināta aizgādība, kurš ir parakstījis saistībrakstu, ka apņemas saglabāt un nelikumīgi neizpaust valsts noslēpumu, un kurš ir piekritis, ka kompetentas valsts drošības iestādes veiks nepieciešamos personas pārbaudes un valsts noslēpuma aizsardzības pasākumus.

(3) Pieeja konfidenciāliem, slepeniem un sevišķi slepeniem valsts noslēpuma objektiem tiek liegta personai:

- 1) kura iesniegusi atteikumu no Latvijas pilsonības;

2) kuras rīcībspēja ir ierobežota likumā noteiktajā kārtībā;

3) kura saukta pie kriminālatbildības un bijusi notiesāta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, kā arī par valsts noslēpuma izpaušanu aiz neuzmanības, izņemot gadījumu, ja tā ir reabilitēta;

4) kura ir vai ir bijusi PSRS, Latvijas PSR vai kādas ārvalsts, kas nav Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts, drošības dienesta (izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta) štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs;

5) kura pēc 1991.gada 13.janvāra darbojusies PSKP (LKP), Latvijas PSR Darbaļaužu internacionālajā frontē, Darba kolektīvu apvienotajā padomē, Kara un darba veterānu organizācijā vai Vislatvijas sabiedrības glābšanas komitejā;

6) par kuru pārbaudes gaitā ir konstatēti fakti, kas dod pamatu apšaubīt tās uzticamību un spēju saglabāt valsts noslēpumu;

7) kura ir ārstniecības iestāžu uzskaitē sakarā ar alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu atkarību vai gara slimību;

8) *(izslēgts ar 18.12.2003. likumu).*

(3¹) (Izslēgta ar 18.12.2003. likumu.)

(4) Pamatojoties uz valsts noslēpuma subjekta priekšlikumu, Satversmes aizsardzības biroja direktors pēc pārbaudes izdarīšanas var atļaut pieeju valsts noslēpumam atsevišķām personām, kurām to ierobežo šā panta trešās daļas 3.punkta nosacījumi, ja nav izdarīts smags vai sevišķi smags noziegums un sodāmība ir dzēsta vai noņemta.

(5) Pamatojoties uz valsts noslēpuma subjekta priekšlikumu, Satversmes aizsardzības biroja direktors pēc pārbaudes izdarīšanas var atļaut pieeju valsts noslēpumam atsevišķām personām, kurām to ierobežo šā panta trešās daļas 4.punkta nosacījumi.

(5¹) Pēc Nacionālo bruņoto spēku komandiera ieteikuma un pēc pārbaudes izdarīšanas Satversmes aizsardzības biroja direktors var atļaut pieeju valsts noslēpumam Nacionālo bruņoto spēku karavīriem, kuri pēc 1991.gada 13.janvāra ir bijuši PSKP (LKP) biedri, ja viņi ir pierādījuši lojalitāti pret Latvijas valsti.

(6) Ja personai netiek izsniegta speciālā atļauja, tas ir pietiekams pamats, lai atteiktu tai pieņemšanu darbā, kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai aizsardzību.

(7) Kārtību, kādā notiek klasificētās (sevišķi slepenās, slepenās vai konfidencialās) informācijas nodošana ārvalstu pārstāvjiem Latvijas Republikas un ārvalstu sadarbības ietvaros, reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.06.2000., 31.10.2002., 18.12.2003., 26.02.2004., 27.05.2004., 17.03.2005. un 15.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 14.06.2014.)

10.pants. Personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaude

(1) Ja tiek lemts jautājums par speciālo atļauju izsniegšanu konkrētām personām, valsts drošības iestādes savas kompetences ietvaros pārbauda šīs personas un sniedz atzinumu par speciālās atļaujas izsniegšanas iespēju.

(2) Personu pārbaudes kārtību un termiņus izstrādā Satversmes aizsardzības biroja direktors un apstiprina Ministru kabinets.

(3) Saeimā, Valsts prezidenta kancelejā, Valsts kancelejā, Pārresoru koordinācijas centrā, Valsts kontrolē, Latvijas Bankā, Ārlietu ministrijā, prokuratūrā un Korupcijas novēršanas un apkarošanas bijušajā personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Satversmes aizsardzības birojs. Satversmes aizsardzības birojs pārbauda arī slepenības režīma nodrošināšanas struktūrvienību vadītājus visās institūcijās.

(3¹) (Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)

(4) Aizsardzības ministrijā, tās padotībā esošajās institūcijās, Nacionālajos bruņotajos spēkos, militārajos objektos, kā arī iestādēs, organizācijās un komersanta uzņēmumos, ja to darbība saistīta ar valsts noslēpumu

militārās aizsardzības jomā, personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Militārās izlūkošanas un drošības dienests. Citās institūcijās personu un telpu atbilstību drošības prasībām pārbauda Drošības policija.

(5) Personu pārbaudi attiecībā uz pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai veic un atļaujas izsniedz Latvijas Republikas nacionālā drošības iestāde. Personu pārbaudes kārtību un termiņu nosaka Satversmes aizsardzības biroja direktors.

(17.03.2005. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 01.02.2007., 29.03.2007. un 17.01.2013. likumu, kas stājas spēkā 19.02.2013.)

11.pants. Speciālo atļauju izsniegšana

(1) Speciālās atļaujas izsniedz uz noteiktu termiņu, bet ne ilgāku par pieciem gadiem. Speciālās atļaujas iedala trijās kategorijās.

(2) Personas pieeja sevišķi slepenai informācijai atļauta ar pirmās kategorijas speciālo atļauju, slepenai informācijai — ar otrās kategorijas speciālo atļauju, konfidenciālai informācijai — ar trešās kategorijas speciālo atļauju.

(3) Personai, kurai ir speciālā atļauja pieejai augstākas slepenības pakāpes informācijai, vienlaikus ir pieejama arī zemākas slepenības pakāpes informācija.

(4) Speciālo atļauju uzskaites, izsniegšanas, anulēšanas un kategoriju nomaiņas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(5) Nolēmumu par atteikumu izsniegt speciālo atļauju persona var pārsūdzēt Satversmes aizsardzības biroja direktoram 10 dienu laikā no dienas, kad tā uzzināja par šo nolēmumu. Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmumu persona var pārsūdzēt 10 dienu laikā no dienas, kad tā uzzināja par šo lēmumu, ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs un nav pārsūdzams. Tas nosūtāms izpildei valsts drošības iestādei.

(6) Satversmes aizsardzības biroja direktora lēmums par pieeju ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificētajai informācijai ir galīgs un nav pārsūdzams.

(7) Izņēmuma gadījumos persona drīkst iepazīties ar valsts noslēpumu vai ārvalstu, starptautisko organizāciju un to institūciju klasificēto informāciju, kas ir vienu slepenības pakāpi augstāka, nekā to paredz izsniegtā atļauja, bet tikai tādā apjomā, kāds nepieciešams konkrētā darba uzdevuma veikšanai, pēc tam, kad ir saņemta Latvijas Republikas nacionālās drošības iestādes vienreizēja rakstveida atļauja.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.10.2002., 18.12.2003. un 17.03.2005. likumu, kas stājas spēkā 15.04.2005.)

12.pants. Tiesības izmantot valsts noslēpumu

(1) Tiesības izmantot valsts noslēpumu katrai konkrētai personai ierobežo termiņš, uz kādu tai izsniegta speciālā atļauja, kā arī speciālās atļaujas anulēšana.

(2) Ar valsts noslēpuma izmantošanu un aizsardzību saistīto amatu sarakstu katrā institūcijā nosaka attiecīgās institūcijas vadītājs pēc saskaņošanas ar valsts drošības iestādi, kas saskaņā ar šā likuma 10.panta trešo un ceturto daļu veic personu pārbaudi šajā institūcijā.

(3) Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savu amata (dienesta) pienākumu veikšanai, ja nav šā likuma 9. panta trešajā daļā noteikto ierobežojumu, pēc amata ir:

- 1) Valsts prezidentam;
- 2) Saeimas priekšsēdētājam;
- 3) Ministru prezidentam;
- 4) Saeimas deputātiem;
- 5) Ministru kabineta locekļiem;
- 6) Augstākās tiesas priekšsēdētājam;

- 7) ģenerālprokuroram;
- 8) valsts kontrolierim;
- 9) Nacionālo bruņoto spēku virspavēlniekam un komandierim;
- 10) Zemessardzes komandierim;
- 11) Satversmes aizsardzības biroja direktoram, Militārās izlūkošanas un drošības dienesta priekšniekam, Drošības policijas priekšniekam;
- 12) Latvijas Bankas prezidentam;
- 13) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšniekam;
- 14) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu)*;
- 15) tiesībsargam.

(4) Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savu pienākumu veikšanai ir Saeimas ieceltajām parlamentārās izmeklēšanas komisijām.

(5) Pieeja valsts noslēpumam un tiesības to izmantot savas kompetences ietvaros ir kriminālprocesa virzītājam (izziņas izdarītājam, prokuroram, tiesnesim), veicot pirmstiesas izmeklēšanu un tiesvedību konkrētā krimināllietā, kas saistīta ar valsts noslēpumu. Personas, kuras piedalās šādas lietas izmeklēšanas un tiesvedības procesā un kurām ir tiesības iepazīties ar visiem lietas materiāliem, tiek rakstveidā brīdinātas par pienākumu glabāt valsts noslēpumu un par atbildību, kas paredzēta par valsts noslēpuma nelikumīgu izpaušanu. Šāda kārtība attiecināma arī uz personām, kuras piedalās tiesvedības procesā civillietā, administratīvajā lietā vai administratīvā pārkāpuma lietā, ja tā ir saistīta ar valsts noslēpumu.

(6) Valsts noslēpumu aizliegts nelikumīgi izpaust vai izmantot citiem mērķiem kā vienīgi savu amata (dienesta) pienākumu veikšanai vai konkrētu darba uzdevumu pildīšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 04.12.1997., 28.05.1998., 13.12.2001., 31.10.2002., 27.05.2004., 17.03.2005., 01.02.2007., 29.03.2007., 22.05.2008. un 15.05.2014. likumu, kas stājas spēkā 14.06.2014.)

13.pants. Speciālo atļauju anulēšana, to termiņa nepagarināšana un kategoriju pazemināšana

(1) Speciālo atļauju anulē, ja:

- 1) persona atbrīvota no amata (darba), kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību;
- 2) persona pārkāpusi kārtību, kāda noteikta darbam ar valsts noslēpumu, tā izmantošanu vai aizsardzību;
- 3) ir atklājušies šā likuma 9.panta trešajā daļā norādītie apstākļi;
- 4) ir atklājies, ka persona par sevi sniegusi apzināti nepatiesas ziņas.

(2) Šā panta pirmās daļas 2. — 4.punktā minētie apstākļi var būt par pamatu arī speciālās atļaujas termiņa nepagarināšanai vai kategorijas pazemināšanai.

(3) Nolēmumu par speciālās atļaujas anulēšanu, tās termiņa nepagarināšanu vai kategorijas pazemināšanu persona var pārsūdzēt šā likuma 11.panta piektajā daļā paredzētajā kārtībā. Laikā līdz galīgā lēmuma pieņemšanai personai tiek liegta pieeja valsts noslēpumam.

(4) Ja amatpersonai vai darbiniekam, pamatojoties uz šā panta pirmās daļas 2. — 4.punktu, tiek anulēta speciālā atļauja vai netiek pagarināts speciālās atļaujas termiņš, tas ir pietiekams pamats uzskatīt, ka šī persona neatbilst ieņemamam amatam (veicamajam darbam), kas saistīts ar valsts noslēpuma izmantošanu vai tā aizsardzību. Šāda persona pēc galīgā lēmuma pieņemšanas nekavējoties pārceļama darbā, kas nav saistīts ar valsts noslēpumu, vai ar to izbeidzamas darba (dienesta) attiecības, un turpmāk tai ir liegts saņemt speciālo atļauju. Persona, kurai ir pazemināta speciālās atļaujas kategorija, pārceļama atbilstošā darbā vai, ja tas nav iespējams, izbeidzamas darba (dienesta)

attiecības ar to.

(5) Darba (dienesta) attiecību izbeigšana ar personu, kurai sakarā ar darba (dienesta) pienākumu veikšanu bija pieejams valsts noslēpums, neatbrīvo šo personu no pienākuma glabāt valsts noslēpumu un no atbildības par nelikumīgu tā izpaušanu.

(18.12.2003. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2004.)

14.pants. Personas pienākumi attiecībā uz valsts noslēpumu

(1) Persona, kura ir tiesīga veikt darbu, kas saistīts ar valsts noslēpumu vai tā aizsardzību, ir personīgi atbildīga par likumā un Ministru kabineta noteikumos paredzēto valsts noslēpuma aizsardzības prasību izpildi, noteiktā slepenības režīma un sevišķās lietvedības noteikumu ievērošanu.

(2) Ja ir radušies šā likuma 9.panta trešajā daļā minētie apstākļi, kas liedz personai pieeju valsts noslēpumam, tās pienākums ir nekavējoties ziņot par to institūcijai, kura izsniegusi speciālo atļauju.

(3) Par valsts noslēpuma objektu nozaudēšanas gadījumiem valsts noslēpuma subjekts nekavējoties ziņo attiecīgajai valsts drošības iestādei un sadarbībā ar to veic nozaudēto objektu meklēšanu, kā arī nepieciešamos pasākumus, lai novērstu vai mazinātu kaitējumu, kas var rasties sakarā ar valsts noslēpuma izpaušanu.

15.pants. Atbildība par valsts noslēpuma izmantošanas vai aizsardzības noteikumu pārkāpšanu

(1) Persona, kas ar savu darbību vai bezdarbību ir pārkāpusi valsts noslēpuma izmantošanas vai tā aizsardzības noteikumus, tiek saukta pie disciplinārās vai kriminālās atbildības likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Dienesta izmeklēšanas kārtību šādās lietās nosaka Ministru kabinets.

Pārejas noteikumi

1. Ministru kabinets līdz 1996.gada 15.decembrim izstrādā šā likuma izpildei nepieciešamos normatīvos aktus.

2. Personām, kuras pašreiz ieņem amatus, kas saistīti ar valsts noslēpuma izmantošanu un aizsardzību, triju mēnešu laikā pēc likuma spēkā stāšanās jāsaņem speciālās atļaujas pieejai valsts noslēpumam, ievērojot šā likuma nosacījumus, vai arī tās ir pārceļamas darbā, kas nav saistīts ar valsts noslēpumu.

3. Attiecībā uz iekšlietu iestāžu darbiniekiem, kuri ieņem amatus, kas saistīti ar valsts noslēpumu operatīvās darbības jomā, ja viņi šajos amatos iecelti pirms šā likuma stāšanās spēkā, likuma 9.panta otrās daļas 2.punkta noteikums stājas spēkā gadu pēc tam, kad viņiem Pilsonības likumā noteiktajā termiņā ir dota iespēja iegūt Latvijas pilsonību naturalizācijas vispārējā kārtībā.

(10.04.1997. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.05.1997.)

4. Institūcijas, kas glabā informāciju, kurai piešķirta valsts noslēpuma slepenības pakāpe "ierobežotas lietošanas informācija", veic šīs informācijas deklasificēšanu, piešķirot tai statusu "informācija dienesta vajadzībām" atbilstoši Informācijas atklātības likumam.

(18.12.2003. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.01.2004.)

Likums stājas spēkā 1997.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 1996.gada 17.oktobrī.

Valsts prezidents G.Ulmanis

Rīgā 1996.gada 29.oktobrī

